

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини,
фізичної терапії, ерготерапії

Навчальний рік 2025-2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

**«ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА ЕРГОТЕРАПІЯ ПРИ ПОРУШЕННІ ФУНКЦІЇ ОПОРНО-
РУХОВОГО АПАРАТУ»**

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальність «227» Фізична терапія, ерготерапія

Спеціалізація (за наявності)

Освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс 4

Силабус освітнього компоненту
затверджено на засіданні кафедри
спортивної, фізичної та реабілітаційної
медицини, фізичної терапії, ерготерапії
ХНМУ

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем терапевтичного профілю

Протокол від
“_28_” серпня __2024_ року № _1_

Протокол від
“27” __серпня__ 2024 року № _1_

Голова

В.о. завідувачки кафедри

_____доцент Олена МАРКОВСЬКА

_____професор Павло КРАВЧУН

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Марковська Олена Володимирівна – в.о. завідувача кафедри спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії ХНМУ, к.мед.н., доцент
2. Самойлова Ганна Петрівна – доцент кафедри спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії ХНМУ, к.мед.н.
3. Буряченко В.А., викладач кафедри спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Буряченко Вадим Анатолійович
Контактний тел.	+380668230996
E-mail:	va.buriachenko@kntmu.edu.ua
Інформація про викладача	Професійні інтереси: фізична реабілітація, спортивна медицина, травматологія
Розклад занять	Згідно розкладу занять
Консультації	Відповідно до графіку, розміщеному на інформаційному стенді кафедри
Локація	 <p>вул. Олександра Шпейера, 4</p>

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Фізична терапія та ерготерапія при порушенні функції опорно-рухового апарату» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Фізична терапія, ерготерапія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) фахівців першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 22 – «Охорона здоров'я», спеціальності – 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Опис освітнього компоненту (анотація)

«Фізична терапія та ерготерапія при порушенні функції опорно-рухового апарату» як освітній компонент базується на вивченні здобувачами травм та захворювань опорно-рухового апарату й інтегрується з цими освітніми компонентами; забезпечує послідовність та взаємозв'язок з внутрішньою медициною, педіатрією, хірургією, неврологією, акушерством і гінекологією та іншими предметами навчального плану, що передбачає інтеграцію викладання з цими освітніми компонентами та формування умінь застосування знань з фізичної реабілітації і спортивної медицини в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; навчає використовувати засоби фізичної культури й інші фізичні чинники в лікарській практиці для забезпечення профілактики захворювань; забезпечує попередження перед патологічних змін та патологічних станів, які виникають при нераціональному застосуванні фізичної активності.

Предметом вивчення освітнього компоненту є формування у здобувачів адекватних уявлень про їхню майбутню діяльність, особливості професії й тих вимог, які будуть пред'явлені майбутньому фахівцеві з вищою освітою. Медичні ВНЗ повинні готувати всебічно розвинених спеціалістів, які б володіли теоретичними знаннями і практичними навичками та вміннями застосування різноманітних засобів фізичної терапії в своїй лікувально-профілактичній роботі.

Міждисциплінарні зв'язки: «Фізична терапія та ерготерапія при порушенні функції опорно-рухового апарату» вивчається в циклі освітніх компонентів професійно-орієнтованої підготовки, що відповідають структурно-логічній схемі навчального плану та опирається на освітні компоненти: Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності), Нормальна анатомія людини, Нормальна фізіологія людини та патологічна фізіологія, Фізіологія рухової активності, Травматологія та ортопедія (за професійними спрямуванням)

Пререквізити. Вивчення освітнього компоненту передбачає попереднє засвоєння освітніх компонентів: Нормальна анатомія людини, Нормальна фізіологія людини та патологічна фізіологія, Фізіологія рухової активності, Травматологія та ортопедія (за професійними спрямуванням)

Постреквізити Основні положення освітнього компоненту мають застосовуватися при вивченні суміжних освітніх компонентів протягом 4 року навчання, є базою для підготовки до ЄДКІ, підготовки до навчання у закладах вищої освіти на програмах другого магістерського рівня вищої освіти.

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE -

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5207>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок для проведення фізичної терапії у дорослих і дітей різного віку із різними захворюваннями опорно-рухового апарату.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є:

1. Отримання здобувачами навичок щодо особливостей перебігу ортопедичних захворювань у дорослих та дітей різного віку;

2. Проведення обстеження опорно-рухового апарату. Основні положення обстеження амплітуди руху. Обстеження м'язової системи (функціональне м'язове тестування (ММТ)). Функціональне обстеження постави і ходи. Визначення рухових проблем внаслідок травм та захворювань опорно-рухового апарату та складання програми з фізичної терапії;

3. Розробити комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики.

4. Оволодіти технікою лікувального масажу;

5. Оцінити вплив фізичної терапії впродовж часу занять при різних захворюваннях у дорослих та дітей різного віку.

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами компетентностей:

Інтегральні

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук)

Загальні

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.)

Спеціальні (фахові, предметні)

СК.01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції додатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

СК 11. Здатність адаптувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.).

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних,

ПРН 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПРН 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПРН 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПРН 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПРН 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.

ПРН 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПРН 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПРН 17. Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних соціальних навичок (Soft skills):

Зв'язок – здатність до усного спілкування, написання, подання, прослуховування.

Люб'язність – манери, етикет, діловий етикет, кажу, будь ласка, і дякую вам, шанобливо.

Гнучкість – адаптивність, бажання змінюватися, навчання протягом усього життя, приймає нові речі, налаштовує, навчає.

Цілісність – чесна, етична, висока моральність, має особисті цінності.

Міжособистісні навички – приємність, привабливість, почуття гумору, дружність, вихованість, співпереживання, самоконтроль, терпимість, комунікабельність.

Позитивне ставлення – оптимістичний, захоплений, заохочувальний, щасливий, впевнений.

Професіоналізм – діловий, добре одягнений.

Відповідальність – підзвітна, надійна, виконує роботу, винахідлива, самодисциплінована, хоче робити добре, сумлінно, здоровий глузд.

Командна робота – кооператив, працюють разом з іншими, приємні, сприятливі, корисні, спільні.

Робоча етика – працьовитий, готовий працювати, лояльний, ініціативний, мотивований вчасно.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень, ОПП	Характеристика освітнього компоненту
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативний ОК
Загальна кількість годин – 180	Спеціальність: 227 «Фізична терапія, ерготерапія» Спеціалізація: _____	Рік підготовки: 4-й
		Семестр 8-й
		Лекції
		28 год.
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 98 самостійної роботи здобувача – 82	Освітній ступінь: перший бакалаврський ОПП «Фізична терапія, ерготерапія»	Практичні, семінарські
		70 год.
		Самостійна робота
		82 год.
		Індивідуальні завдання: -
		Вид контролю: іспит

2.1. Опис освітнього компоненту

2.2.1. Лекції

№ з/п	Тема	Кількість годин	Види лекцій
Розділ 1. Фізична терапія та ерготерапія при ортопедичних захворюваннях			
1.	Вступ у фізичну терапію та ерготерапію при захворюваннях опорно-рухового апарату.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
2.	Фізична терапія та ерготерапія при дефектах постави.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
3.	Фізична терапія та ерготерапія при сколіозах.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)

4.	Фізична терапія та ерготерапія при плоскостопості.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
5.	Фізична терапія та ерготерапія при дисплазії кульшового суглоба	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
6.	Фізична терапія та ерготерапія при вродженій клишоногості.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
7.	Фізична терапія та ерготерапія при вродженій м'язовій кривошії.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
8.	Фізична терапія та ерготерапія при остеоартрозах та остеохондрозах.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
Розділ 2. Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях опорно-рухового апарату			
9.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях плечового поясу та вільної верхньої кінцівки.	4	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
10.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях тазового поясу та вільної нижньої кінцівки.	4	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
11.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях хребта.	2	Презентація з мультимедійним супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
12.	Фізична терапія та ерготерапія після ампутації кінцівок.	2	Презентація з мультимедійним

			супроводом. Лекція-бесіда (дискусія, круглий стіл)
	Всього годин	28	

2.2.1 Теми семінарських занять

Проведення семінарських занять не передбачено ОПП.

2.2.3. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Розділ 1. Фізична терапія та ерготерапія при ортопедичних захворюваннях				
1.	Вступ у Фізична терапія та ерготерапія при захворюваннях опорно-рухового апарату.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
2.	Фізична терапія та ерготерапія при дефектах постави.	6	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
3.	Фізична терапія та ерготерапія при сколіозах.	6	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання;

				реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
4.	Фізична терапія та ерготерапія при плоскостопості.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
5.	Фізична терапія та ерготерапія при дисплазії кульшового суглоба	4	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
6.	Фізична терапія та ерготерапія при вродженій клишоногості.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
7.	Фізична терапія та ерготерапія при вродженій м'язовій кривошії.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація,	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування;

			презентація, дискусія, круглий стіл	тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
8.	Фізична терапія та ерготерапія при остеоартрозах та остеохондрозах.	4	Розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
9.	Фізична терапія та ерготерапія при остеопорозі.	2	Розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
Розділ 2. Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях опорно-рухового апарату				
10.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях плечового поясу та вільної верхньої кінцівки.	6	Розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль;

				доповідь; виступ на задану тему
11.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях тазового поясу та вільної нижньої кінцівки.	6	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
12.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях таза.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
13.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях хребта.	6	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
14.	Фізична терапія та ерготерапія після ампутації верхніх кінцівок.	6	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні

				завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
15.	Фізична терапія та ерготерапія після ампутації нижніх кінцівок.	6	Розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, круглий стіл	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
	Всього годин	70		

2.2.4 Лабораторні заняття

Проведення лабораторних занять не передбачено ОПП

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Розділ 1. Фізична терапія та ерготерапія при ортопедичних захворюваннях				
1.	Вступ у Фізична терапія та ерготерапія при захворюваннях опорно-рухового апарату.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
2.	Фізична терапія та ерготерапія при дефектах постави.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
3.	Фізична терапія та ерготерапія при сколіозах.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
4.	Фізична терапія та ерготерапія при плоскостопості.	4	Розповідь-пояснення, бесіда,	Творчі завдання; індивідуальні завдання;

			презентація, дебати	реферати; самоконтроль; доповідь.
5.	Фізична терапія та ерготерапія при дисплазії кульшового суглоба	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
6.	Фізична терапія та ерготерапія при вродженій клишоногості.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
7.	Фізична терапія та ерготерапія при вродженій м'язовій кривошії.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
8.	Фізична терапія та ерготерапія при остеоартрозах.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
9.	Фізична терапія та ерготерапія при остеохондрозах.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
10.	Фізична терапія та ерготерапія при остеопорозі.	4	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
Розділ 2. Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях опорно-рухового апарату				
11.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях плечового поясу та вільної верхньої кінцівки.	8	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
12.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях тазового поясу та вільної нижньої кінцівки.	8	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати;

				самоконтроль; доповідь.
13.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях таза.	6	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
14.	Фізична терапія та ерготерапія при пошкодженнях хребта.	6	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
15.	Фізична терапія та ерготерапія після ампутації верхніх кінцівок.	8	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
16.	Фізична терапія та ерготерапія після ампутації нижніх кінцівок.	8	Розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дебати	Творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь.
	Всього годин	82		

3. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Система оцінювання та вимоги (види контролю, методи контролю, форми контролю, критерії оцінки рівня знань, умови допуску до підсумкового контролю)

При вивченні освітнього компоненту застосовується поточний та підсумковий семестровий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу освітнього компоненту, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із задалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (*за вибором*): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль проводиться після завершення вивчення освітнього компоненту.

Формою контролю є «іспит», передбачається, що допуск до іспиту визначається у балах ЗНД від 70 до 120, при відсутності пропусків аудиторних занять та лекцій. Пропуски аудиторних занять та лекцій повинні бути відпрацьовані в обов'язковому порядку. Іспит оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з освітнього компоненту – є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та іспиту і складає від 120 до 200 балів.

Здобувачам освіти, які виконали вимоги програму навчальної освітнього компоненту та були допущені до складання іспиту, але не склали його або не з'явилися виставляється оцінка Fx.

Здобувачам освіти, які були не допущені до складання іспиту, у зв'язку з недостатньою кількістю балів за ЗНД виставляється у відомість відмітка «не допущено» (оцінка F).

Здобувачу освіти, який допущений до складання іспиту, але не з'явився на його складання, виставляється у відомість відмітка «не з'явився» (оцінка Fx).

Оцінювання успішності навчання студентів за ECTS організації навчального процесу (іспит)

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються ДЗ або іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120
4.95-4,99	119
4.91-4,94	118
4.87-4,9	117
4.83-4,86	116
4.79-4,82	115
4.75-4,78	114
4.7-4,74	113
4.66-4,69	112
4.62-4,65	111
4.58-4,61	110
4.54-4,57	109
4.5-4,53	108
4.45-4,49	107
4.41-4,44	106
4.37-4,4	105
4.33-4,36	104
4.29-4,32	103
4.25- 4,28	102
4.2- 4,24	101
4.16- 4,19	100
4.12- 4,15	99
4.08- 4,11	98
4.04- 4,07	97
3.99-4,03	96
3.95- 3,98	95

4-бальна шкала	120-бальна шкала
3.91-3,94	94
3.87-3,9	93
3.83- 3,86	92
3.79- 3,82	91
3.74-3,78	90
3.7- 3,73	89
3.66- 3,69	88
3.62- 3,65	87
3.58-3,61	86
3.54- 3,57	85
3.49- 3,53	84
3.45-3,48	83
3.41-3,44	82
3.37-3,4	81
3.33- 3,36	80
3.29-3,32	79
3.25-3,28	78
3.21-3,24	77
3.18-3,2	76
3.15- 3,17	75
3.13- 3,14	74
3.1- 3,12	73
3.07- 3,09	72
3.04-3,06	71
3.0-3,03	70
Менше 3	Недостатньо

Шкала оцінювання у ХНМУ

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Критерії оцінювання практичних навичок

Кількість навичок	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами практичної частини	За кожну практичну навичку здобувач одержує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів «4» - 6,5 балів «3» - 5 балів
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Оцінювання теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми освітнього компоненту.

Критерії оцінювання теоретичних знань

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають теоретичну частину освітнього компоненту	За кожну відповідь здобувач одержує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів «4» - 6,5 балів «3» - 5 балів
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Відповідність оцінювання освітнього компоненту в балах оцінюванню в традиційних оцінках

Оцінка освітнього компоненту в балах	Традиційна оцінка з освітнього компоненту
180–200	«5»
150–179	«4»
120–149	«3»

Після завершення вивчення освітнього компоненту завуч або викладач виставляють здобувачу кількість балів та відповідну оцінку у залікову книжку та заповнюють відомості успішності студентів з освітнього компоненту за формами.

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються ДЗ або іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92

3.2. Питання до іспиту

1. Порядок проведення обстеження хворого з ортопедичною патологією..
2. Що таке остеопороз. Класифікація остеопорозу.
3. Назвіть особливості фізичної реабілітації та медикаментозної терапії хворих з дисплазією сполучної тканини.

4. Які методи діагностики найчастіше використовуються при обстеженні хворого з ортопедичною патологією
5. Основні клінічні симптоми перебігу дегенеративних захворювань хребта.
6. Назвіть особливості фізичної реабілітації хворих з переломами трубчатих кісток.
7. Які хвороби відносяться до дегенеративних захворювань суглобів.
8. Вкажіть методи остеосинтезу.
9. Які особливості фізичної терапії та ерготерапії та медикаментозної терапії остеохондропатій різної локалізації.
10. Основні клінічні симптоми перебігу остеоартрозу.
11. Які хвороби відносяться до дегенеративних захворювань хребта?.
12. Вкажіть особливості фізичної терапії та ерготерапії людей похилого віку з патологією опорно-рухової системи.
13. Основні методи діагностики, які використовуються при обстеженні хворих із дегенеративними захворюваннями суглобів.
14. Що таке дисплазія сполучної тканини. Класифікація дисплазій.
15. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії хворих з травматичними вивихами суглобів.
16. Що таке стеноз хребцевого каналу. Класифікація стенозу.
17. Які достовірні ознаки перелому трубчатих кісток.
18. Вкажіть особливості фізіотерапії при реабілітації хворих із наслідками травм при наявності в кістках металевих імплантатів.
19. Які ви знаєте види псевдосуглобів.
20. Назвіть основні види кульгавості.
21. Які особливості фізичної реабілітації та медикаментозної терапії хворих після ендопротезування суглобів.
22. Назвіть основні методи діагностики, які використовуються при обстеженні хворих із дегенеративними захворюваннями хребта.
23. Які Ви знаєте стадії регенерації кісткової тканини
24. Вкажіть особливості фізичної терапії та ерготерапії хворих після ампутації кінцівок.
25. Назвіть основні клінічні симптоми травматичного вивиху суглоба.
26. Які умови необхідні для оптимального зрощення кісткових уламків
27. Що таке артрогрипоз. Які особливості фізичної реабілітації пацієнтів з даною патологією.
28. Які остеохондропатії Ви знаєте. Скільки їх нараховується
29. Що таке внутрішньосуглобові переломи. Яка клінічна симптоматика таких переломів? Особливості фізичної реабілітації.
30. Навіть пізні ускладнення переломів.
31. Які найбільш часті ранні ускладнення переломів трубчастих кісток ви знаєте?
32. Що таке артрит та які є класифікації даної патології
33. Вкажіть особливості фізичної терапії та ерготерапії дітей з патологією опорно-рухової системи.
34. Вкажіть особливості фізичної реабілітації та медикаментозної терапії хворих з артритами різної етіології.
35. Які основні клінічні симптоми перебігу остеохондропатій?
36. Особливості фізичної терапії та ерготерапії та медикаментозної терапії остеоартрозу.

37. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії та медикаментозної терапії при остеохондрозі.

38. Які основні методи діагностики використовуються при обстеженні хворих із остеохондропатіями

39. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії та медикаментозної терапії у хворих на остеопороз.

40. Особливості фізичної терапії та ерготерапії при плоскостопості.

41. Які основні методи діагностики використовуються при обстеженні хворих із сколіозом?

42. Які основні клінічні симптоми перебігу при вродженій м'язовій кривошій?

43. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії при переломах хребта.

44. Які основні методи діагностики використовуються при обстеженні хворих із дефектами постави.

45. Які особливості фізичної реабілітації та медикаментозної терапії хворих із дисплазією кульшового суглоба.

46. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії при вродженій клишоногості.

47. Які основні методи діагностики використовуються при обстеженні хворих із переломами кісток тазу.

48. Особливості фізичної реабілітації при травмах щелепно-лицьової області.

49. Основні клінічні симптоми перебігу дегенеративних захворювань хребта.

50. Що таке остеопороз. Класифікація остеопорозу.

51. Основні методи діагностики, які використовуються при обстеженні хворих із дегенеративними захворюваннями суглобів.

52. Що таке стеноз хребцевого каналу. Класифікація стенозу.

53. Порядок проведення обстеження хворого з ортопедичною патологією.

54. Особливості фізичної терапії та ерготерапії та медикаментозної терапії остеоартрозу.

55. Які хвороби відносяться до дегенеративних захворювань суглобів

56. Що таке дисплазія сполучної тканини. Класифікація дисплазій.

57. Які особливості фізичної реабілітації та медикаментозної терапії хворих після ендопротезування суглобів

58. Які достовірні ознаки перелому трубчатих кісток

59. Назвіть основні види кульгавості.

60. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії хворих з переломами трубчатих кісток.

61. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії хворих з травматичними вивихами суглобів.

62. Що таке артрит та які є класифікації даної патології

63. Які основні методи діагностики використовуються при обстеженні хворих із остеохондропатіями

64. Вкажіть особливості фізичної терапії та ерготерапії людей похилого віку з патологією опорно-рухової системи.

65. Які ви знаєте види псевдосуглобів і остеохондропатії. Скільки їх нараховуєть

66. Навіть пізні ускладнення переломів.

67. Вкажіть методи остеосинтезу.

68. Вкажіть особливості фізичної терапії та ерготерапії хворих після ампутації кінцівок.

69. Що таке артрит та які є класифікації даної патології

70. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії хворих з травматичними вивихами суглобів.
71. Основні клінічні симптоми перебігу остеоартрозу.
72. Назвіть основні методи діагностики, які використовуються при обстеженні хворих із дегенеративними захворюваннями хребта.
73. Що таке дисплазія сполучної тканини? Класифікація дисплазій.
74. Які особливості фізичної реабілітації та медикаментозної терапії хворих після ендопротезування суглобів
75. Які достовірні ознаки перелому трубчатих кісток
76. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії та медикаментозної терапії при остеохондрозі.
77. Основні клінічні симптоми перебігу дегенеративних захворювань хребта.
78. Які Ви знаєте стадії регенерації кісткової тканини
79. Назвіть основні клінічні симптоми травматичного вивиху суглоба.
80. Назвіть особливості фізичної терапії та ерготерапії хворих з переломами трубчатих кісток.
81. Назвіть основні види кульгавості.
82. Які умови необхідні для оптимального зрощення кісткових уламків
83. Вкажіть особливості фізичної терапії та ерготерапії та медикаментозної терапії хворих з артритом різної етіології.
84. Що таке внутрішньосуглобові переломи. Яка клінічна симптоматика таких переломів. Особливості фізичної реабілітації.
85. Які основні клінічні симптоми перебігу остеохондропатій
86. Вкажіть особливості фізіотерапії при реабілітації хворих із наслідками травм при наявності в кістках металевих імплантатів.
87. Що таке артрит та які є класифікації даної патології
88. Основні клінічні симптоми перебігу дегенеративних захворювань хребта.
89. Назвіть особливості фізичної реабілітації хворих з дисплазією сполучної тканини.
90. Назвіть особливості фізичної реабілітації при пошкодженнях плечового поясу та вільної верхньої кінцівки.
91. Назвіть особливості фізичної реабілітації при пошкодженнях тазового поясу та вільної нижньої кінцівки.
92. Назвіть особливості фізичної реабілітації при пошкодженнях таза.
93. Назвіть особливості фізичної реабілітації при пошкодженнях хребта.
94. Назвіть особливості фізичної реабілітації після ампутації верхніх кінцівок.
95. Назвіть особливості фізичної реабілітації після ампутації нижніх кінцівок.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

2. Проведення самостійного фрагменту наукового дослідження (10 балів).
 1. Підготовка реферату за темами для самостійного вивчення (5 балів).
 3. Пошук та опрацювання навчальних і науково-методичних ресурсів за темами для самостійного вивчення (5 балів).
 4. Підготовка наукової доповіді на засіданні наукового гуртка та/або науково-студентській конференції (10 балів).
 5. Участь у міжвузівській та/або всеукраїнській олімпіаді (10 балів).
 6. Підготовка наукових публікацій: тез з збірниках науково-практичних конференцій, збірниках наукових праць, статей у фахових наукових виданнях (10 балів).

3.5. Правила оскарження оцінки

Апеляція здобувача вищої освіти щодо оцінки (кількості балів), отриманої на іспиті у ХНМУ, повинна подаватися особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки.

Апеляція розглядається не пізніше наступного дня після її подання у присутності здобувача.

Додаткове опитування здобувача вищої освіти при розгляді апеляцій не допускається.

Порядок подання і розгляду апеляції повинен бути оприлюднений та доведений до відома здобувача не пізніше ніж 7 днів до початку іспитів.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/ка надасть на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття здобувачам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити запитання до лектора/ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття.

Активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливості та неупередженості,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка.

Очікується, що здобувачі відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Здобувачам важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;

- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Використання електронних гаджетів.

Використання електронних гаджетів є основним і потужним інформаційним джерелом до вивчення курсу, адаптивним до сучасних вимог і сприяє входженню в сучасний європейський освітній простір. Гаджети забезпечують постійний зворотній зв'язок: «викладач-здобувач», «здобувач- здобувач», «здобувач-група здобувачів».

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності.

Кафедра спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії, ерготерапії підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Афанасьєв С.М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації осіб з функціональними порушеннями і дегенеративно-дистрофічними захворюваннями опорно-рухового апарату. – Київ, 2018. – 505 с.
2. Вакуленко Д.В. Лікувально-реабілітаційний масаж: навчальний посібник / Д.В. Вакуленко, Л.О. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 568 с.
3. Герцик А.М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушенні діяльності опорно-рухового апарату: монографія / Андрій Герцик. – Львів: ЛДУФК, 2018. – 388 с.
4. Носова Н.Л. Превентивна фізична реабілітація дітей дошкільного віку з функціональними порушеннями опорно-рухового апарату. – Київ, 2020. – 418 с.
5. Саїнчук А. М. Фізична терапія хворих шийно-грудним остеохондрозом і гіпертонічною хворобою. – Київ, 2016. – 242 с.
6. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина. Підручник для студентів і лікарів / за заг. ред. В.М. Сокрута. – Краматорск: «Каштан». – 2019. – Т.1. – 478 с.

Допоміжна:

1. Швесткова О. Ерготерапія: підручник / Швесткова Ольга, Свєцена Катержина. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 280 с.
2. Швесткова О. Фізична терапія: підручник / Швесткова Ольга, Сладкова Петра. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 272 с.
3. Латогуз С.І. Особливості фізичної терапії при плече-лопатоковому періартриті / С.І. Латогуз, Г.Л. Литвиненко // Український журнал медицини, біології та спорту. – 2022.– Том 7, № 4. – С. 111–115; <https://jmbs.com.ua/pdf/7/4/jmbs0-2022-7-4-111.pdf>
4. Латогуз С.І. Фізична терапія пацієнтів з коксартрозом / С.І. Латогуз, Г.Л.Литвиненко, М.І. Литвиненко, Л.В. Карабут, О.О. Рябова // Експериментальна і клінічна медицина. – 2022. – Том 91, №2. – С. 78–83; <https://ecm.knmu.edu.ua/article/view/778>
5. Латогуз С.І. Особливості фізичної терапії при плоскостопості у юних спортсменів / С.І. Латогуз, М.М. Ковальов // Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2024. – №1. – С. 84–89; <https://visnyk-umsa.com.ua/index.php/journal/article/view/97>
6. Fawcett C. Fundamentals of Tests and Measures for the Physical Therapist Assistant / Fawcett C., Fruth S. – Jones & Bartlett Learning, 2020. – 430 p.

7. Quiben M. Umphred's neurological rehabilitation / Quiben M., Reina-Guerra S., Lazaro RT (eds.); 7th edition. – Boston: Elsevier, 2020. – 1362 p.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5207>

2. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf

3. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf

4. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_pogl-vyv_dysc.pdf

5. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ <https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/proekt_polog_inkl_navch.pdf

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf

8. ІНШЕ -